

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائرة مخصوصه

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الی
آیلغی (۳۵) غروشدرد. ممالك اجنبیه ده
سنه لکی (۱۷)، آلتی آیلغی (۹) فرانقذر.
[ایضاحات: نسخہ سی الی پاره، آلتی
آیلغی بر جلد، هر جلد ۲۶ نسخہ در.]

اخطارات

§ آبونه بدلی پشیندر.
§ آدرس تبدیلنده قرق پاره لک
پول کوندرملی در.
§ مسلک موافق آثار مع المصنویه
قبول اولنور. درج ایدیلمه یازیلر
اعاده اولونماز.

سریلک

۱۳۳۰

دینی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در

عدد ۲۵۴

۱۹ شعبان المعظم ۱۳۳۱

پنجشنبه

۱۱ تموز ۱۳۲۹

جلد ۱۰

اخطارات

رساله مزدن آلدیغی کوسترلک شرطیه
بتون یازیلر هر هانکی بر غزته طرفندن
اقتباس اولونه بیلیر.

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقوناقلی
اولمسی و آبونه صره نومروسنی محتوی
بولونمسی؟

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
آدرسارینک فرانسزجه سی ده یازلمسی؟

§

پاره کوندرلدیکی زمان نه یه دائر اولدیغنک
واضحاً بیلدرلمسی رجا اولنور.

مدافعات دینیه

خطبه لر : ه

زبح عظیمہ دائر خطبہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سبحان الله عما يصفون

الله تعالیٰ بی آنلرک توصیف ایتدکلری تجسددن، فدای نفسدن ،
دیگر نقائصدن تنزیه و تقدیس ایدرو طریق حتی اراثه ایله بزى اودرلو
ضلالت یوللرندن قورتاران بی ذیشانته تصلیه ایلرم . (اما بعد) خطیب
نصرانی بو دفته موضوع بحث ایتدی کمز خطبه سسندده اللهم انسانلر
ایچون نفسی فدا و چارمیخ اوزرنده قانی اراقه ایتدیکنه قرآن کریمدن
اخذ ایتدیکی « ذبح عظیم » کله لرله استدلاله قالدشور . بویه قارمه
قاریشیق فکرلری خاطرلرندن بیله کچورمه مش اولان اهل اسلام
بو سوزمزی ایشیده رک احتمالک سحتنده تردد ایدمک و بهت و حیرته
دوشه جکلردر . ای سوکیلی دین قرداشلرم ! سزک حیرتکیزی تزیید
ایچون شونی ده خبر ویره می که خطیبمزک استدلالی، حتی بوراده کی « عظیم »
کله سنه منحصردر . آنک افاده سنه کوره عیساندن اول ذبح ایدیلن
قربانلر هپ اوقوعه عظیمه ره رمز ایدی . عهد عتیق کتابلرنده کی
ذباح هپ اکا اشارت ایدی . قرآن کریمده کی « ذبح » لفظی ده اکا
اشارتدر . اگر او یله اولمسیدی ، « عظیم » یله توصیف ایدیورمی
ایدی ؟ چونکه « ذبح » بوغازلانه دق طواردر ، قربانلق قوچ کی .
« عظیم » ده بیوک دیمکدر . هیچ قوچ بیوکک ایله توصیف ایدیورمی ؟
یعنی بیوک قوچ اولورمی ؟ ایشته اوقربانلق بیوک طوار ویا قوچ عیسی
یعنی اللهدر . اما سز بونی (« ج » اوستون « جه » بزیر بارداغی) کی
برشی عد ایدمک ایمشکر ؛ نه دیرسه کر دیبکر حقیقت شودر که
بوکون بش یوز الی میلیون خلق ، حتی دنیانک اک متمدن ، اک عاقل
برخلق بو کی شیلره اینانیورلر ؛ یالکر اینانیورلر دکل، هرکی بوکا
ایناندرمق ایچون دنیای قاصوب قاروریورلر . « انسانک اک زیاده
قایدینی کندی نفسیدر ، استقبالیدر ، آخرتیدر ، بو آدملر فصل
اولیورده آخرتلینی بودرلو افکار سخیفه بنا ایدیورلر ؟ » دیرسه کر
بیلیمسکر که آنلرک رؤسای روحانیه سی بزم کی دکلدر . اهالی دایما
نظارت آلتده طوتارلر . بر چوچ سوز سولکله باشلار باشلاماز
ایشیده جکی هپ بوکی عقل و حکمتک ماوراسنده اولان شیلردر . ایشیده
ایشیده آنلر چوچفک حافظه سسندده نقش اولنور ، بر حقیقت فطریه
شکلنی آلور . بزده مشهور برسوز واردر که بر آدمه قرق کون دلی دیسه لر

حقیقه دلی اولورایمش . بونلرایسه قرق کون، قرق آی، قرق سنه دکل مدت
عمرلرنده نقرات کی هپ برسوزلری ایشیدیلرلر . حتی موضوع بحثمز
اولان یدی صحیفه لک بر خطبه پ برسوزک تکرارندن عبارتدر . بر
نصرانی سن تعقله واصل اولدقدن سوکره بونلرک غیر معقول شیلر
اولدیغنی اکلامغه باشلاسه بیله معتقداتی معتولات ایله قاریشیدیرمق
کنسه اولدیغندن و آخرتی محو ایده جکندن دوشونمکه بیله
جسارت ایده من . فکرنده دایما معتولات آیری ، معتقدات
آیری برر استقامت آلورلر . یکدیگرینه اصلا قارشعقسزین موازات
اوزره کیدرلر . بر وقتلر ازمیرده فیلسوف برفرانسز دوستمک اون
ایکی، اون اوج یاشنده غایت ذکی بر اوغلی واردی ، مکتبده بالطبع
عقائد ایله برابر فنونده اوقور ایدی . چوچنی دیگر درسلی آره
سندده نصرانیتک بویه عقله صیغماز سرائندنده امتحان ایدر ، بونلری
عقلی فصل قبول ایتدیکنی صوراردق . بچاره چوچ c'est l'histoire
دیردی ؛ یعنی « نه یاهیم تاریخ بویه سویلیور » دیمک ایستردی .
بوزوالیلر او یله بدبختدرلر که عقیده لرینه مغایر بر فکری دوشونمکدن
ممنوع اولدقلری کی او یله بر کتابی اوقومقدن ده ممنوعدرلر . سز
نه تخمین ایدرسکر ؛ امین اولسکر که ایکی اوج آیدن بری شو صهیفه
لرده یازدیغمز شیلری بز کندی کندیمره یازار اوقوروز . متدین ،
معتقد نصارا وطنداشلمزک احتمال که بونلردن خبرلری بیله یوقدر .
زیرا آنلر ایچون عقائد نصرانیه خلافه اولان فکرلری اوکر نه جک
معقول ویا مکتوب هر درلو قاپولر سد چین کی دیوارلر ایله قاپالیدر .
چوچلغندن اعتباراً بو تربیه فکریه ایله یتیشلردن چوغی بر کره
دنیا امورینه طالیمی آرتق او یله مسائل اعتقادیه بی محاکمه ایتکه
وقتی قالماز، اوتهدن بری نه اوکرندی ایسه آنکله اکتفا ایلر . ایچلر
ندن تحصیل عالی کورنلر فی الحقیقه کندیسنه اوکر تکلری معتقداتک
اساسسز شیلر اولدیغنی آ کلارسه ده نه یاهجق ؟ اولسه اولسه بر
دینسز اولور قالور . حقایق دینییه عالمه تبلیغ ایله مأمور اولان بز
مسلمین بو بایده نه یامشکر ؟ بز که « العلماء ورثة الانبیا » دیهرک
کندیمره بیوک بریایه ویررز، عجبا بو وارتنی ایضا ایتشیمیز ؛ ده
طوغریسی ایضا ایتک اقتدارینی استحصاله چالشمشیمیز ؛ بر کره
عالم مدنیتده یتیشن رهاییله کورشمه لی ده اوبیوک عالمی اداره ایچون
نه قدر وقوف لازم اولدیغنی آ کلایم لی . بزیایسه عصرلردن بری ایچمزه
بولنان نصارا وطنداشلمز بیله اسلامک نه اولدیغنی اکلامه مامشکر .
یالکر آ کلایم مامشزدکل، بلکه قواعد اسلامییه مغایر حرکات واجرا
آتمزله عکسنه فکرلر ویرمش و آنلرده بیوک بر تعصب مذهبی انقراط
ایلمشکر . عثمانی اداره سندن چیقان اقوام نصرانییه ده اسکی مبالات دینییه نک
قالمادینی ارباب تدقیقک نظرندن قاجامشدر .

اما نصارا رؤسای روحانیه مقتدره سی ایشته او عقل سلیمک قبول
ایتدیکی عقیده لرینی عالمه نشر ایچون هیچ بر فدا کارلنی دریغ ایتمیورلر .

بیوک بر امتحاندر) « وفدیناه بذبح عظیم » (وچو جغه عوض اوله رق ذبح اولمق اوزره بیوک بر قوچ ویردک) « و ترکنا علیه فی آخرین سلام علی ابراهیم » (بز صکره کلن اقوام و ایم ایچنده ابراهیم حقنده بر ذکرجیل ابقا ایتدک، جمله سی آکا سلام و ثنا ایدرلر) « کذلک نجزی المحسنین انه من عبادنا المؤمنین » (ایشته بز محسنلری بویله جزالندیررز، زیرا ابراهیم مؤمن قوللریمزدندر) « و بشرناه باسحق نبیاً من الصالحین » (بز ابراهیمی اسحق ایله ده تبشیر ایتدک که صالحان بر پیغمبر اوله جقدر) « و بارکنا علیه و علی اسحق » (ابراهیم ایله اسحاقه برکت ویردک) « و من ذریتهما محسن و ظالم لنفسه مین » (آنلرک ذریندن بعضیلری عمل صالح ایشله ییجی، دیگر بعضیلری ده آچیقندن نفسلرینه ظلم ایدیجی در) .

دینلر یکنه کوره حضرت ابراهیم اوغلنی ذبح ایتک اوزره ایکن آرقه سندن « یا ابراهیم » دیه برندا کلدی، دونوب باقدی، سمین بر قوچک جیلدن اینوب کلکده اولدیغنی کوردی . در حال قالقوب آنی یاقه لیه رق ذبح ایتدی . اوغلنی ده قالدیروب قو جاقلدی « ایشته الله بوکون سنی بکا باغشلا دی » دیدی .

بو آیت کریمه ده نظر دقتی ایلک جلب ایدن شی حضرت ابراهیم عراقدن سوریه یه مهاجرتنده وقوع بولان مناجاتی اوزرینه کندوسنه احسان ایدیلن ایلک اولادک تعینیدر، عیجا اسماعیلی، یوقسه اسحاقی ایدی ؟ بو، جمله نک معلومی بر مسئله اولدیغنی حالد اهمیتله توصیف ایدیشمزی بیانه آتایکمز . کوریورسکزر که بزم خطیب نصرانی فقره سابقه سنده بونک اسحق اولدیغنده تردیدیه ایتور ؛ حتی آیت جلیله نک معناسنی نقل ایدرکن کویا قرأ نده اسحق اوله رق مصرح ایش کی بر تحریف ایقاعندن بیله چکنمیور . البته کندی کتابلرینی تحریفدن چکنمین بر ملت بشقه سنک کتابی تحریفدن صیقیه حق دکل یا ! بو تحریف تورانه بیله نفوذ ایشدر . دها غریبنی سوله ییم ؛ علماء اسرائیمه دن بوباده کی اسرائیلیاتک تأثیرینه قاپیلان ذوات بیله کورلشدر . حالبوکه اشبونص جلیله کی ولدن مقصد اسماعیل علیه السلام اولدیغنی ادله قطعیله ایله ثابتدر .

اول امرده حضرت ابراهیم حین مهاجرتنده صالحیندن بر اولاد تنی ایتمی اولجه بر اوغلی موجود ایکن می وقوع بولمشدر، یوقسه موجود دکل ایکن می ؟ اگر موجود ایکن « یارب بکا بر اولاد احسان ایت » دیه مناجات ایتش ایسه حاصلی تحصیل قیلندندر و مستحیلدر . و اگر موجود دکل ایکن مناجات ایتش ایسه جمله نک تحت تصدیقنده اولدیغنی وجه ایله آنک ایلک مولودی حضرت اسماعیلدر .

ثانیاً اشبو آیت جلیله یه دقت ایدیلورسه کوریلور که حضرت ابراهیم من طرف الله ایکی دفعه اولاد ایله مبشر اولمشدر : برنجیسنه « فبشرناه بغلام حلیم »، ایکنجیسنه ده « و بشرناه باسحق نبیاً » قول کریمیه اشارت بیورلش، یعنی اولاً برولد صالح ایله وبعده اسحق نبی ایله

شمعی بزنی اشغال ایدن شو خطبه لر اول امرده عربجه اوله رق مصرده طبع ونشر ایدلکدن صکره بوراده ترکیه یه ترجمه ونشر ایدلکده در . دها کیم بیلر هانکی لسانلره ترجمه ایله عالم اسلامه نشر ایدلشدر . بونلر هپ ساده دلان اهل اسلامی اغفال ایده جک صورتنده بر مسلم کتابی کی وحقی نیجه لری بر مسلم امضاسی آلتنده اوله رق نشر ایدیلور . فکر عاجزانه بجه بورساله لک ایچمزده نشر ایدلشده من جهة فائده واردر . چونکه بونلر خرسیتیانلغه قارشولایا بالیانه بر خط حرکت تعقیب ایدن مسلمینه نصرانیتک نه درلو غیر معقول اساسلره مستند اولدیغنی آکلا- تمقده در . اما شکله و آیات قرآنیله استدلال ایدرکی کورنمسنه نظراً اگر متیقظ بولماز ایسه ک ضرر احتمالنندن ده بالکلیه وارسته قاله مایز . از جمله بزم خطیمز اشبو رساله سنه بر مسلم کی بسمله ایله باشلا یور « وفدیناه بذبح عظیم » آیت کریمه سنی سرنامه اتخاذ ایتدکدن و « صوابه هادی و عذابدن قادی اولان الله حمد » ایدلکدن صکره (اما بعد) دیهرک تسویلاته کیریشیور و دیورکه :

« ای اخوان ، مساعده کنله سزه قرآنده وارد اولان بر قصه یی حکایه ایدیم . ابراهیم کندیسنه براوغل احسان ایتمی ایچون ره دعا ایتدی و آکا اسحق و بریله جکی تبشیر اولندی . واسحق سن بلوغه بالغ اولدقده پدری آنی ذبح ایتسنه دائر اوقوده بررؤیا کوردی و ابراهیم رؤیایی اسحق ذبح ایتمی خصوصنده بر امر صریح مقامنده تلق و آنک ذبحی ایشته شروع ایتدی . و اوزمان الله ابراهیمه رؤیانک احکامی اجرا ایتش اولدیغنی بیانه اسحق بر ذبح عظیم ایله خلاص ایتدی . »

ای اخوان ، بنده مساعده کنله خطیبک اشارت ایتدیکی آیات قرآنیله یی بورایه حرفیاً نقل ایدیم ؛ زیرا بو خطبه نک اساسنی تشکیل ایتکده در : « وقال » (ابراهیم نارنمرو ددن خلاص اولدقندن صکره شامه هجرت ایدرکن دیدی که) « انی ذاهب الی ربی » (بن ربمه کیدیورم) « سپهیدن » (ربم نی صلاحه هدایت ایده جکدر) « رب هب لی من الصالحین » (ای ربم ، بکا صالحیندن اولمق اوزره بر اولاد احسان ایت) « فبشرناه بغلام حلیم » (بز ابراهیمک دعاسنی قبول ایدرک حلیم بر اولاد ایله مژده لک) « فلما بلغ معه السعی » (وقتاکه چو جق باباسیله برلکده چالسه جق برسنه واصل اولدی) « قال » (ابراهیم آکا دیدی که) « یابنی انی اری فی المنام انی اذبحک فانظر ماذا تری » (اولاد حقم ، بن رؤیامده کوردم که سنی بوغاز لیورم ؛ باقی سن نه رأی ایدر سین ؟) « قال » (چو جق دیدی که) « یا ابت افعل ما تؤمر ستجدنی ان شاء الله من الصابین » (ای بابام ، هر نه ایله امر اولندیسه ک انی یرینه کتور ؛ انشاء الله بنی صابرلردن بولور سین) « فلما اسلما وتله للجبین » (وقتاکه بابا اوغل ، ایکی سی ده بورؤیایی حجت بیلوب تسلیم اولدیلر ، و باباسی آنی کسمک ایچون یوز اوستنه یان یاتردی) « ونادیناه » (بز آکا ندا ایدوب دیدک که) « ان یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا » (ای ابراهیم سن کوردیکک رؤیانک حکمنی علی التحقیق یرینه کتوردک) « انا کذلک نجزی المحسنین » (بز عمل صالح اصحابی بو صورتله دوچار کدر اولدقندن صکره سویندیر مکله مکافاتلندیررز) « ان هذا لهو البلاء المبین » (حقیقت ، بوبلا و محنت

« صوك ايكي كلمه ينى ذبح عظيم كلمه لرى اوزرينه ملاحظه ايدر ايسه كز ،
آنلرى غایت غریب بولورسكز . »

بز بوايكي كلمه اوزرينه خلی ملاحظه ايتدك . آنلرده هيچ بر غرابت
كورهمدك . كورهمدكده ايكي طرفك طرز تلقيسنده كي تفاوت عظيمه
حيرتدن كنديمزي آله مادي .

« الكيوك مفسر لر بوايكي كلمه نك اشارت مقصوده سني فهم و آنلرك متضمن
اولديني قلمخ خفي ادراك ايتك صعبوتدن ناشي آنلرى ترك واهمال ايتمشلر سده ،
بونلر صراحة ايضاح و تفسير اولميليور . »

دوستم ! بوسوزلری جدی می سويليورسكز؟ بتون تفسير كتابلرنده
وازجه كرار اسملرني ياد ايتديكيز رازی و بیضاوی تفسیرلرنده
بوكلرك نه بولده تفسیر ايدلديكنی كورمديكمزي ؟ آنلر عظيم كلمه سني
ايكي صورتله تفسیر ايديلورلر : بری قربانلغك جهمجه عظيم وياغلی
اولميسيدر . ايكنجیسی قدر و منزلت جهتيله بيوك اولميسيدر . چونكه
بوقربانلق بريغمبر اوغلی بيغمبر ايجون فدا ايديلور و اويله بريغمبركه
ذريتدن نيجه انبيا و بالخاصه سيد المرسلين عليه التحايا حضرتلری كه جكدرد .

بوتفسیرلری كورمه مش اولمكزه احتمال ويره م . بلكه كندی
فكريكزه مخالفتدن ناشي بكنمه مش اوله جقسكز . لکن نه ياهلم
قرآن كريم اويله هر كسك آرزوسی وجهله تفسیر ايديله مز . اقسام
نظمدن هر برينك احكامنه دائر بزده « اصول فقه » ناميله بر علم جليل القدر
ميدانه كتورلمشدر . تفسير ايله مشغول اولانلر همه حال او علمده يد طولی
صاحبي بولنالايدرلر . عجيبا ذات عالی نحریرانه لری او علم ايله توغله
وقت بوله بيلديلمی ؟ اكر توغل بيورلمش ايسه قواعدينك خلافة
نيچون حركت اولتيور ؟ اكر توغل بيورلمه مش ايسه قرآنك تفسیرينه
نصل جرات ايديلور ؟ بوققره نك صو كنده « بونلرك صراحة » تفسیر
اولنه بيله جكي ، حقنده كي افاده كزك خاطرده طو تلسني ده خاصة رجا
ايدرم . چونكه ايلروده لازم اوله جقدرد .

« اوت ذبح كلمه سی مشهور اولوب عظيم كلمه سی مجهول دكل ايسه ده بوراده
برينك ديكرينه عطف ايدلمی غريبدر . »

شمدی ايكي كلمه نك غرابتي حقنده كي ادعا كزك سبي آكلاشلدى .
سز غرابتي ، بونلرك لفظنده دكل ، برينك ديكرينه عطفنده بوليورسكز .
في الحقيقة بونلردن بری ديكرينه عطف ايدلمه ايدى ، بری اسم ديكری
صفت اولق حسييله بك غريب برشی اولوردی . برکت ویرسون كه
اوليه برشی يوقدر . طوغريسي بو آغز ايله قرآنك تفسیرينه قالمشقم
بيوك بر جراتدر .

محمود اسمعد

« دوام ايدمك »

تبشیر ايدلمشدر . شو حالده اسحاقدن اول تبشیر بيوريلان ايلك اولادينه
اسحاق ايدر . يوقسه اسماعيلی ؟ بونده كسديره ميه جك نه وار ؟

ثالثاً سورة هودده « فبشرناها باسحق ومن وراء اسحق يعقوب
(۷۴ آيت) قول كريمي موجبجه حضرت ابراهيمك زوجة سی ساره نك
اسحق نامنده براوغلی و بومه آنك ده يعقوب نامنده براوغلی اوله جفي
مژده نمشدر . موضوع بحث اخذ ايتديكمز ايتده تبشیر ايديلان غلام حليمدن
مقصد « اسحق » در دینلورسه عجباً حضرت ابراهيمك رؤياده تلقی
ايتديكي امر يعقوبك تولدنندن مقدميدر ، يوقسه مؤخرمی ؟ « مقدمدر »
ديه ميز ، چونكه مبشر اولان يعقوبك تولدنندن اول اسحاقك ذبحنه
امر صادر اولمسی باطلدر . « مؤخردر » ده ديه ميز ، چونكه موضوع
بخدمت اولان آيت جليله ده ولده مبشرك سن سمية وصوليله برابر ابراهيمك
رؤيا كوردیكي بيان بيوريلور . شو حالده غلام حليمك اسحقدن بشقه سی
اولق لازم كلور .

رابعاً سورة انبياده حضرت اسماعيل « صبر » ايله توصيف بيورلمشدر ، كه
ذبح امرينه صبر ديمكدر « واسماعيل وادريس وذاالكفل كل من الصابرين »
(۸۵ آيت) .

خامساً سورة مريمده دخی ينه حضرت اسماعيل « صادق الوعد »
(۵۵ آيت) اولقله توصيف بيورلمشدر كه مقصد ذبحه تحمل ايدم جكي
حقنده كي وعدنده وفا ايلميسيدر .

سادساً ذبحك مكده وقوعی دخی اسماعيل اولديغنه دلالت ايدر ؛
زیرا اسحق هيچ مكه كيمه مشدر . حتى حضرت اسماعيله فداء قربان
ايديلان قوچك بونلورلری كميه معظمه يه معلق اولوب تا ابن زير
زماننده كي حريقه قدر دوام ايتديكي و اووقت محترق اولديني حقنده
برجوق روايتلر واردر .

سابعاً « انا ابن الذبيحين » حديث شريفی ده بوراده كي ذبيحك اسماعيل
اولديغنه دلالت ايدر ؛ ذبيح ديكرده بدرنبه ی عبدالله بن عبدالمطلبدر ، كه
عبدالمطلب ايتديكي بر نذره بناء عبداللهی بوغازلمغه نيت ايتديكي حالده
قريشك ممانعتی اوزرينه كاهن خزاعينك توصيه سييله يوز دوه فديه
ويره ك عبداللهی تخليص ايلمشدر .

بخدمت نهايت ویرمه دن شونی ده بيان ايدم كه انبيای عظامك رؤيالری
وحی قيلندندر و بوبابده آنلرك اوچ مقامی واردر : برنجیمی رؤيانك
عينيله ظهوره كلميسيدر ؛ رسول اكرمك اصحابيله مكه كيدوب حج
ايدم جكلری حقنده كي رؤیاسی كی . ايكنجیسی ضدی ايله وقوعه
كلميسيدر ؛ حضرت ابراهيمك رؤياسنده اوغلنی ذبح ايتديكنی كورمسی
كی كه فدا و نجات شكلنده تحقق ايتمشدر . اوچنجیسی تمثيل و تاويل
ايله وقوعه كلميسيدر ؛ حضرت يوسفك رؤیاسی كی .

نوبت كلامی خطييمزه ترك ايديلورز :